

Een dreiging in de verte

‘We navigeren roekeloos naar onze toekomst, waarbij we ons bedienen van een idee van tijd dat zo primitief is als een wereldkaart uit de veertiende eeuw, waarop draken langs de randen van een platte aarde op de loer lagen.’

Marcia Bjornerud, *Timefulness*

‘We hebben bekeken wat onze eigen data ons zeggen, en het is heel duidelijk. Het wordt warmer, en we moeten ons daarop voorbereiden of we zullen eraan overgeleverd zijn.’

Man op een bijeenkomst voor waterplanning in Texas

In een eethuisje in Salt Lake City werd ik bij de roereieren getraakteerd op een paar van de meest fantastische ijsbeer verhalen die ik ooit gehoord had. Maar ik wist dat ze allemaal waar waren. Steve Amstrup is hoofd wetenschappelijk onderzoek voor Polar Bears International. In zijn werk heeft hij honderden beren van een identificatieplaatje voorzien en onderzocht, en hun aantallen berekend, wat ertoe heeft geleid dat ijsberen op de lijst van de Amerikaanse Endangered Species Act werden opgenomen. Toevallig waren we allebei in Utah om later die dag een lezing te geven, dus we maakten van de gelegenheid gebruik om elkaar bij het ontbijt te ontmoeten.

Ik vroeg Steve schertsend hoeveel beren hij mond-op-mondbeademing had gegeven. Hij lachte niet, maar rekende het uit zijn hoofd uit en antwoordde: ‘Wel een stuk of twaalf.’ Daarna vertelde hij me over de tocht die zijn team ieder najaar naar Churchill in Manitoba maakt om de beren te observeren voordat ze in de winter het ijs op gaan.

‘Waarom kom je niet zelf naar de beren kijken?’ vroeg hij.

Ik wilde graag – wie zou dat nu niet willen? Maar ik had al een hectisch programma voor het najaar, waaronder de Klimaatconferentie van Parijs

in december, en mijn werk is gericht op de vraag hoe klimaatverandering *mensen* treft, in het hier en nu. Dat niet alleen, maar ik was ervan overtuigd dat het voor de rest van ons nadelig is als ijsberen als het symbool voor klimaatverandering gebruikt worden, doordat de kwestie daardoor ver van ons af lijkt te staan. Smeltende gletsjers en verhongerende beren zijn echt en ernstig. Maar oprechte bezorgdheid over klimaatverandering, bezorgdheid die tot langetermijnactie aanzet, moet meestal gebaseerd zijn op iets wat dichterbij huis ligt.

Mijn terughoudendheid moet op mijn gezicht te lezen zijn geweest, want vervolgens zei Steve iets waardoor mijn perspectief totaal veranderde. ‘We maken ons druk om de ijsberen, omdat zij ons laten zien wat er met ons gaat gebeuren,’ zei hij. ‘Als we hun waarschuwing niet in acht nemen, zijn wij vervolgens aan de beurt.’

Op dat moment besloot ik toch te gaan.

WAT WE VAN IJSBEREN KUNNEN LEREN

In het leven van ijsberen neemt zee-ijs een centrale plaats in. Daar voeden ze zich ’s winters met zeehonden, hun favoriete prooidier. Maar tegenwoordig bevindt de Noordelijke IJszee zich in een soort dodelijke spiraal. Naarmate de bovenkant van de wereld warmer wordt, dooit de ijskap ervan, waardoor de oceaan eronder bloot komt te liggen. Dat donkere water neemt meer van de zonne-energie in zich op dan het weerkaatsende witte ijs – dus wordt het noordpoolgebied nog warmer, wat een cyclus op gang brengt die ertoe leidt dat het Noordpoolgebied twee keer zo snel opwarmt als de rest van de planeet. Ieder jaar krimpt het Arctische zee-ijs gemiddeld met een oppervlakte die zo groot is als Ierland. In 2020 bereikte het de op een na kleinste omvang ooit, bijna de helft van wat het was toen de satellietregistratie in 1979 begon. Uit metingen van onderzeeërs en satellieten blijkt dat sinds 1958 ook de gemiddelde dikte van het ijs met bijna de helft is afgenomen.

Het foerageerterrein van de ijsberen is letterlijk aan het smelten. Naarmate het zee-ijs ieder voorjaar eerder verdwijnt en zich iedere herfst later vormt, brengen meer ijsberen meer tijd vastend op de kust door. Maar de prooi die ze op het vasteland vangen, is geen volwaardige vervanging voor wat ze op het ijs vangen. Daarom zijn ijsberen een van de eerste en meest zichtbare soorten die onder de effecten van een opwarmend klimaat lijden. Toen ik in 2015 met Steves team naar het Noordpoolgebied ging, zag ik dit met eigen ogen.